

Taken

Af [HENRIK SMED NIELSEN](#)

I *Taken* tager vi sammen med den pensionerede agent Bryan Mills (Liam Neeson) til Paris for at redde teenagedatteren fra østeuropæiske menneskehandlere. Og hvis man tidligere har været på tur ud i selvtægtens fornøjeligheder med karakterer som John McClane, Harry Callahan eller John Matrix, er Bryan Mills ikke i stand til at vise os 'seværdigheder', vi ikke har besøgt før.

Vores rejsekammerat er i sig selv en omvandrende gentagelse. Vi har at gøre med ex-agenten, der lever et tilbagetrukket liv, indtil han bliver vidne til en grov uretfærdighed, som samfundet enten ikke kan, eller vil gøre noget ved. Efterfølgende tager vores 'helt' opgaven på sig, og skal endnu engang gøre det, han gør bedst, dvs. dræbe læssevis af forbrydere mens det flyver om os med *one-liners*, projektiler, cirkelspark og rigelige mængder blod.

Men at *Taken* er fyldt med klicheer, gør det nødvendigvis ikke til en dårlig film. De fleste af sådanne selvtægts-actionfilm er bygget på en genkendelig præmis omkring kampen mellem det gode og det onde. Dette er et vilkår, som publikum til sådanne film kender og sætter pris på. Og når vi skal underholdes og fatte sympati for en helt, der uden at blinke dræber den ene forbryder efter den anden, er denne sort-hvid logik nødvendig. Her skal forbrydelsen være så mørk, at vores helt fremstår som retfærdighedens flamme - en flamme, der lyser så stærkt, at vi ikke ænser uhyrlighederne i heltens egne handlinger. I denne verden opfører de onde sig så nederdrægtigt, at vi aldrig er i tvivl om, at vores helt kun vil og kan det gode. *Taken* afviger ikke fra denne velkendte formel, så med et efterprøvet *setup* (samt Luc Besson som manuskriptforfatter) burde der være lagt i ovnen til et underholdende actionbrag.

'Rambo' genfødes

Vi møder den nyligt pensionerede Mills, der tøvende og ubehjælpeligt forsøger at få greb om sit nye liv. De hemmelige missioner er lagt på hylden for at pleje et forsømt forhold til teenagedatteren Kim (Maggie Grace), der bor sammen med moderen Lenore (Famke Janssen) og hendes nye kæreste, den stenrige Stuart (Xander Berkeley). Som en skygge af den handlekraftige dræbermaskine, vi senere lærer at kende, får vi i filmens indledende faser et tydeligt billede af Mills' vanskeligheder ved at begå sig i det civile liv. Til Kims 17 års fødselsdagsfest dukker han op med en karaoke-maskine, der skal pleje hendes drøm om at blive popstjerne (fig. 2). Den bliver dog efterladt foran hans fødder i et inferno af fjantede pigehvin, da den nye stedfar kommer trækkende med en hest til fødselsdagsbarnet. Alt imens gnider Lenore (Kims mor) salt i såret ved at påpege, at Kim for længst er vokset fra popstjernerødderne. Kan man føle sig mere utilstrækkelig?

Tja... Mills synes også at mangle det kølige overblik, der senere sætter ham i stand til at tage kampen op mod den albanske mafia. For på trods af en aftale overraskes han, da det gamle sjak fra agentdagene dukker op til grillaften. Han har tydeligvis svært ved at få styr på en hverdag, der ikke indebærer undercover missioner og en vis mængde øretæver. Som der bliver knuppet op for øllene, smidt kød på grillen og snakket om gamle dage, overtales Mills til at hjælpe med en sikkerhedsopgave for sangstjernen Sheerah (Holly Valance). Da Mills

Fig. 1. Foto: Scanbox Entertainment.

Fig. 2. Kim pakker glad fødselsdagsgaven ud. Lenore i baggrunden. Foto: Scanbox Entertainment.

under den ellers rutinemæssige opgave afværger et knivoverfald og redder Sheerah, får vi et glimt af de evner, der sjældent gør sig godt i forbindelse med teenagefødselsdage og familieliv. Popstjernen, der før overfaldet distanceret affejede Mills' spørgen efter gode råd til datterens sangkarriere, tager ham nu seriøst og tilbyder personlig coaching til Kim. Det er her, at Mills begynder at genvinde kontrollen. Det er, når alle andre mister fatningen, at Mills viser sit potentiale. Efter redningsaktionen får vores hovedperson også tilnavnet Rambo af agent-sjakket - en tydelig reference til outsideren, der med et særligt sæt af evner ikke passer ind i det normale samfund. Endvidere et nik til en ubestridt klassiker inden for actiongenren.

Mills' særlige 'action-evner' er noget, der, ifølge ham selv, viser sig som årvågenhed og ifølge Lenore resulterer i ubegrundet paranoia. Og da Kim efterfølgende skal have farmands underskrift for at kunne rejse til Paris med veninden Amanda (Katie Cassidy), er Mills da også noget lunken ved situationen (fig. 3). Som agent ved man måske ikke meget om dagligdagens gøremål og familielivet, men efter at have arbejdet på skyggesiden, ved man, hvor farlig verden er. Ikke desto mindre udstyres Kim med en mobiltelefon, en masse formaninger og en underskrift fra farmand. Det skal selvfølgelig gå så grueligt galt, når Kim og Amanda kommer til Paris (fig. 4) - først og fremmest fordi Mills ville være en paranoid og overbeskyttende kontrolpsykopat, hvis ikke der ikke skete noget, dernæst fordi vi skal have retfærdiggjort det forestående voldsorgie, der skal gøre filmen bare en smule interessant.

Kort efter Kim og Amanda er ankommet til den lejlighed, de skal bo i, ringer den bekymrede far for at høre, om de er ankommet sikkert. Mens han er i røret, bryder ukendte gerningsmænd ind i lejligheden. Snarrådigt finder han agentgrejet frem og optager samtalen med den skrækslagne Kim, mens han forsøger at guide hende igennem den skæbnesvangre situation. Situationen kan *kun* ende galt, hvilket han også gør klart for hende (fig. 5), men via det kølige overblik og telefonen får Mills spor, der senere skal vise sig afgørende. Ja, han får endda end lille sludder med en af kidnapperne, hvor han afslutningsvis proklamerer "...I will look for you, I will find you, and I will kill you!", hvortil der på gebrokkent engelsk hovmodigt svares "Good luck". Denne indledningsvise konfrontation lover rigtig godt - fra et actionfilmsmæssigt synspunkt vel at mærke. Man kan næsten ikke vente med at se overraskelsen i skurkens ansigt, når Mills indfrier sine løfter, for det gør han.

I will look for you...

Mills trækker på forskellige vennetjenester og gamle bekendtskaber fra tiden som agent. Først finder han ud af, at han har at gøre med den albanske mafia, mere præcist deres afdeling for kvindehandel. Denne afdeling har specialiseret sig i at kidnappe unge piger, gøre dem til narkomaner og bruge dem til prostitution. Som om dette ikke var slemt nok, får han en estimeret deadline på 96 timer, hvorefter chancerne for at finde Kim bliver mikroskopiske (læg mærke til hvordan jeg glemmer veninden Amanda... det samme gør filmen). *Taken* skøjter ligeledes hen over adskillige tilfangetagne kvinders skæbne og tager ikke tilnærmelsesvis emnet om menneskehandel seriøst. Forbrydelsens uhyrlighed bruges udelukkende til at retfærdiggøre Mills senere handlinger.

Dermed ikke sagt at *Taken* burde have udnyttet en anden forbrydelse. Filmen er som nævnt langt fra den første i genren, der trives på at male et overfladisk billede af grusomme hændelser. Nej, problemet er i stedet, at den mangler det glimt i øjet, der viser en bevidsthed om sin egen forsimpelning af emnet (men mere om det senere).

Endvidere er spørgsmålet, om uhyrlighederne ikke er nødvendige, for at bare noget af filmens potentiale skal realiseres? Kim og (ikke mindst) Amanda er så stereotype, navlepillende, overgearede og uden sans for noget som helst, at de burde være placeret som taknemmelige ofre i en slasher-film. Det er med andre ord svært at tage dem seriøst og ikke at sidde med et lille ønske om, at det skal gå dem galt. Her kommer filmens flirt med menneskehandel alligevel til sin ret og "redder" filmen fra en skæbne som morsom kitch- og pasticheoplevelse - at frarøve nogen deres frihed, gøre dem til hjælpeløse narkomaner og udsætte dem for systematisk voldtægt for at tjene penge er grundlæggende så forfærdeligt, at man ikke kan ønske det for *nogen som helst*, punktum. Efterfølgende håber man selvfølgelig, at Kim bliver reddet for enhver pris. I forlængelse heraf bliver der heller ikke

Fig. 3. En af de mange gange Mills beskyldes for at være paranoid og overbeskyttende. Foto: Scanbox Entertainment.

Fig. 4. Kim og Amanda i Paris. Læg mærke til den mistænkelige arm til venstre i billedet. Foto: Scanbox Entertainment.

Fig. 5. Mens kidnapperne lister rundt i lejligheden, gemmer Kim sig under sengen. Foto: Scanbox Entertainment.

Fig. 6. Da Mills har fået de oplysninger han skal bruge, gør han selvfølgelig det eneste 'rigtige'... tænder for strømmen og går. Foto: Scanbox Entertainment.

stillet de store spørgsmål ved Mills' kompromisløse metode (hvilket blandt andet indebærer at binde en af kidnapperne til en stol, jage to tommers søm i benene på ham og efterfølgende sætte strøm til dem for at få de oplysninger, han har brug for). (fig. 6)

I will find you...

Med de nu mindre end 96 timer hængende over hovedet, lykkes det også Mills at finde forbryderne, men Kim og Amanda synes hele tiden at være uden for rækkevidde. Vi mærker dog ikke rigtig tidspresset på Mills, og derfor bliver jagten på skurkene aldrig rigtig spændende. Som Mills siger til sin tidligere agentkollega Jean-Claude, der advarer ham mod at lave for meget rav i den: "*Jean-Claude, I'll tear down the Eiffel Tower if I have to*". Mills' *one-liners*, der kunne være taget ud af hvilken som helst anden actionfilm, er mest af alt en forsikring om, at retfærdighed nok skal ske fyldest. Vi er med andre ord aldrig i tvivl om, at hans projekt nok skal lykkes.

Desperationen mærkes kun momentvis, når Mills bevæger sig forbi de misbrugte piger i jagten på Kim og finder en livløs Amanda lænket til en seng, død af en overdosis. En lille sidebemærkning er, at Amanda, modsat Kim (som overlever hele affæren), ikke er jomfru og endvidere proklamerer, at hun gerne ville have sex med en fyr, de møder i lufthavnen... endnu en grund til at de to burde være placeret i en slasher-film. I sin søgen efter de to piger er det heller ikke uinteressant, når Mills over en middag med Jean-Claude og hans kone konfronterer Jean-Claude med hans egen og det franske politis rolle i menneskehandlen. Det er en af filmens mest overraskende scener (fig. 7), men menneskehandlen og dets omfang bliver aldrig udfoldet ordentligt. Når alt kommer til alt er det selve hævn, som er i centrum.

And I will kill you!

Mills' afsluttende løfte til kidnapperne bliver i høj grad også indfriet. Høj som lav bliver stillet til regnskab for deres medvirken i kidnapning og menneskehandel, hvilket oftest har fatale følger, når det er Mills, der selvbestaltet udmåler straffen. Det er endvidere her, i konfrontationen mellem det gode og det onde, at filmen har en sidste chance for at vise, at den rent faktisk kan noget. Altså, når den ikke formår at tage sit emne seriøst, kan den måske levere noget solid action.

Selve actionscenerne er langt fra den eftertænksomhed, Liam Neeson ellers har udvist som filosoferende sværfægter (henholdsvis helt og skurk) i *Star Wars: Episode I – The Phantom Menace* (1999) og *Batman Begins* (2005). Dog kan man heller ikke kalde nærkampsscenerne i *Taken* for uraffinerede. Nej, i stedet indeholder de et snært af den brutale elegance, man finder f.eks. i *Bourne* trilogien (2002, 2004, 2007) (uden dog at nå samme tempo og opfindsomhed). Scenerne holder sig til det enkle og får i deres betragtede karakter et strejf af realisme. I skudduelerne ser vi da heller ikke Mills lave akrobatik i slowmotion, mens projektilerne borer sig vej gennem luften. Han er mere den type, der på klods hold stikker en pistol i ansigtet på skurken og trykker af (fig. 8). I starten får det skududvekslingerne til at virke brutale og chokerende, men grebet gentages så ofte, at det mister sin gennemslagskraft, bliver trivielt, en anelse absurd og ender med mest af alt at få Mills til at virke kold og afstumpet. Enkelte steder udvises der også en smule opfindsomhed, hvilket gør scenerne mere medrivende, som f.eks. når Mills giver sig ud for at være en politibetjent, der skal hente bestikkelse og får de intetanende kidnappere til at indrømme deres ugerninger, før han giver dem nogen på hatten. Actionscenerne er uden tvivl det mest vellykkede ved *Taken*. En indikation på at instruktør Pierre Morel (med en fortid som fotograf og kameraoperatør) måske er bedre til at komponere en visuelt stimulerende scene end at formidle en interessant fortælling.

Det var ren forretning

Egentlig kan den halvanden times tid, filmen varer, bedst opsummeres med et par replikker fra filmen: "*Please understand...it was all business. It wasn't personal*" siger en af filmens skurke i håb om, at Mills, der netop har skudt ham i skulderen, armen og knæet, vil skåne hans liv, hvortil Mills svarer: "*It was all personal to me*" og tømmer resten af magasinet i ham.

Taken er ren forretning i den forstand, at den ligesom Mills holder, hvad den lover og ikke noget som helst andet. Der bliver afregnet koldt

Fig. 7. Mills til middag hos Jean-Claude. Hvem er det, vi mangler på billedet? Foto: Scanbox Entertainment.

Fig. 8. Dette er det sidste, de fleste af skurkene i *Taken* ser. Foto: Scanbox Entertainment.

og kontant gennem hele filmen, hvilket har en vis underholdningsværdi i chokket og den primitive retfærdighedsfølelse, der er i at se de onde få bank. Man kan sige, at den kompromisløse tilgang er hele essensen i en selvtægtsfilm. Men dette gør samtidig også, at den med sine gentagelser og et ligeegyldigt galleri af karakterer til sidst fremstår ligeså anonymt som de triste skæbner fra menneskehandlens ofre, den aldrig gider at tage seriøst. Det er simpelthen svært at tro på Mills, når han siger "*It was all personal to me*", og skal man gisne om Liam Neesons forhold til sin karakter og filmen generelt, fristes man også til at tro, at det er ren forretning. Med en verdensomspændende indtjening på 218 mio. dollars og godt 140 mio. alene i USA (samt en plads som den mest sete film i åbningsweekenden) har *Taken* givetvis været en god forretning. Dog synes actiongenren at være blevet en smule fattigere. På trods af en fransk instruktør (Morel) og manuskriptforfatter/producer (Besson) samt franske produktionsselskaber (Europa Corp., M6, Canal+, m.fl.) er *Taken* blottet for elementer, der afviger fra en ærkeamerikansk action-formel. Med et potentiale som frisk alternativ til Hollywood demonstrerer *Taken* i stedet genrens værste idealer. De alternative indspark i actiongenren Besson tidligere har leveret, f.eks. *Nikita* (1990), *Léon* (1994) eller *Taxi* (1998), synes at være gået tabt på bekostning af ligeegyldig metervare action.

Der, hvor ligeegyldigheden for alvor bliver et problem for *Taken*, er i filmens insisterende selvhøjtidelighed. Tillad mig at afsløre filmens slutning, for tro mig, du har ikke lyst til at se den. Hvis du alligevel hungre efter et middelmådigt action-fix, så luk øjnene, hold dig for ørerne, og løb ud af biografen efter Mills har reddet Kim, og de står af flyveren hjemme i USA. Herefter bliver det rigtigt grimt. Det hele afsluttes nemlig med en krampagtig scene, hvor far og datter mødes med popsangerinden Sheerah, der som lovet vil hjælpe Kims stjernedrømme på vej. Efter konsekvent at have jokket rundt i menneskehandel og navnløse skæbner uden at kigge ned, er det usmageligt, at vi pludselig skal dvæle ved og tage Kims popprinsessedrømme seriøst. Endvidere virker Kim ganske upåvirket af venindens død (indrømmet, så var hun virkelig også irriterende), og det faktum, at hun har været til salg i bikini foran et publikum af liderlige rigmænd. Herudover kan det undre, at den paranoide Mills godvilligt sender sin datter i kløerne på en industri, der (uden sammenligning i øvrigt) også lever af at strømline mennesker til en vare, der kan sælges.

Alt i alt er *Taken* en alternativ (og på visse tidspunkter slagkraftig) sightseeing gennem en utiltalende parisisk underverden. Her møder vi usøgnede og mørklødede skurke, der taler et sprog, som vi ikke forstår. Skurkenes ugerninger trives i et bureaukratisk system, der ikke har nogen sans for retfærdighed. *Takens* rejse til Paris er med andre ord kun et skalkeskjul for en rejse ind i Hollywood-klichéernes dunkle afkroge, hvor alt det fremmede er farligt. Tilskueren efterlades altså med en fornemmelse af, at det nok er bedst at aflyse sommerferien uden for landets grænser samt inddrage sin teenagedatters pas. Medmindre, selvfølgelig, at turen går til candyfloss-landet USA, hvor enhver dydig teenagepiges drømme går i opfyldelse. At et sådant verdenssyn skitseres i en international produktion, gør kun oplevelsen mere absurd.

Fakta

Taken (2008), 93 min., Frankrig
Instruktion: Pierre Morel
Dansk premiere: d. 27 marts, 2009

[Information om filmens indtjening](#) (per 13/4 2009)

 [Udskriv denne artikel](#)

 [Gem/åben denne artikel som PDF](#)

 [Gem/åben hele nummeret som PDF](#)

